

TAITOTAULU HARMONIKKA

Hyväksytty Vakka-Suomen musiikkiopiston johtokunnassa 19.6.2018

Päivitetty 4.8.2022

OPINTOJAKSO 1

”Paljepelin alkeet”

Soittimeen tutustuminen

- säilytyspaikka
- pakkaaminen
- käsittely_(vanhempien apu)
- harmonikan osat: diskantti, basso, palje

Instrumentin hallinta

- hyvä soittoasento: soitin tukevasti syliin; sopiva tuoli, hyvä istuma-asento, hyvät remmit, myös selkäremmi
- palkeen hallinta: tutustutaan palkeen tilavuuteen, pitkät äänet soitetaan samaan suuntaan
- korkeat ja matalat sävelet – nuottikuva menee ylöspäin oikean käden näppäimistöissä liikutaan alaspäin (myös melodiabassossa, jos aloitussoittimessa on sellainen)
- vasen käsi: soinnut C - G (F)
- pulssin ylläpito tasajakoisissa kappaleissa pelkällä bassolla: perusbasso ja sointubasso yhtäaikaan ja vuorotellen (standardibasso). Melodiabassolla valitaan perussävel, terssiote, koko perusmuotoinen kolmisointu.
- säestystehtäviä pelkällä bassolla em. soinnuilla sointumerkeistä
- duuriasteikko oikealla kädellä; C-duuriasteikon sävelet näppäimistöllä
- ohjelmisto: lastenlauluja, pieniä kansansävelmiä ym.
- sorminumerot
- G- ja F-avaimen tunnistaminen
- yhteissoittoa tuntien puitteissa sekä opettajan että kaverien kanssa

Luovat taidot

- vapaa säestys pelkällä bassolla; korvakuulo: C-G, soinnut (ehkä muitakin 1. ja 5. asteita eri sävellajeissa)
- korvakuulosoittoa
- improvisointia / säveltämistä (esimerkiksi sävelet so-mi; so-mi-la ym.)
- matkimista

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- opetellaan keskittymistä
- harjoittelun säännöllisyys vähitellen
- vanhemman läsnäolo ja apu
- suotuisat harjoitteluolosuhteet
- tavoitteellisuus; paljon pieniä esiintymisiä turvallisessa ympäristössä
- kokeillaan äänettömästi harjoittelua soittimen kanssa
- tarpeellisten työvälineiden hankinta

Esittäminen ja ilmaisu

- lavakäyttäytyminen
- ryhmätunnit
- toisten oppilaiden esiintymisen seuraaminen ja kavereitten kannustaminen
- ammattilaisuusikoiden konserttien kuunteleminen ja heidän esiintymiskäyttäytymisensä havainnointi

Kehon huolto

- liikunta, verryttely, hyvä ryhti – hyvän soittoasennon ylläpito, rentoutuminen välillä

OPINTOJAKSO 2

”Iloinen haitaristi”

Instrumentin hallinta

- palje kääntyy vähitellen musiikin hengitystä, fraaseja mukailten: liittyy olennaisesti MUSIKIN HAHMOTTAMISEEN
- dynamiikka: forte ja piano
- oikea ja vasen käsi soittavat yhteen helpohkoja kappaleita
- lisää bassosointuja, kvinttivaihtobasso
- tutustutaan melodiabassoon käsitteenä

Musiikin hahmottaminen

- c-duuriasteikon sävelet näppäimistöllä ja viivastolla
- käsitteet ylennys- ja alennusmerkki alustavasti; miten se katsotaan näppäimistöllä
- soitetaan aluksi c-duuriasteikko kädet erikseen, sen jälkeen ainakin F ja G (etumerkin löytäminen korvakuulolta ensin)
- duurisointu ja mollisointu. erottaminen kuulonvaraisesti sekä soitto-ote diskantilla ja bassolla
- harjoittelu äänettömästi soittimen kanssa
- prima vista-soittoa oikealla kädellä
- nuottiarvot ja tauot
- perustempossa pysyminen

Luovat taidot

- vapaa säestys, sekä korvakuulolta että sointumerkeistä, aluksi pelkällä bassolla, sävellajit C, F, G
- korvakuulosoittoa, pieniä melodioita, joissa muutamia säveliä
- improvisointi, säveltäminen, ks. opintojakso 1
- matkimista (esimerkiksi kokonaisen pikku kappaleen opetteleminen ilman nuotteja: taltioinnin kuuntelu ja näyttäminen) – nuotti myöhemmin

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- vakiinnutetaan säännöllistä harjoittelua (vanhempien kannustus ja tuki)
- toistamisen tärkeys; lyhyet pätkät kerrallaan
- harjoittelu äänettömästi soittimen kanssa

Esittäminen ja ilmaisu

- lavakäyttäytyminen
- musiikista ja esiintymisestä nauttiminen, omasta edistymisestä iloitseminen
- palautteen vastaanottaminen; itsearviointi, vertaisarviointi
- konserttien ja kaikenlaisten esitysten kuunteleminen ja seuraaminen, ks. opintojakso 1

Ohjelmisto

- erityylisiä kappaleita, jotka vastaavat tasoltaan entistä pt 1

Kehon huolto

- kiinnitetään edelleen huomiota siihen, että soitin on tukevasti sylissä, käden asento, tuolin korkeus ym. säädetään aina remmit sopiviksi, kun soittaja ja soitin kasvavat

OPINTOJAKSO 3

”Oma soittimeni ja harrastukseni”

Instrumentin hallinta

- murtokolmisointuharjoituksia kahden oktaavin alalta kädet yhdessä
- artikulaatiot: staccato, legato
- palkeen käytön hiominen, paljeaksentit, tremoloharjoituksia ym. alustavasti (tremoloa ym. voi opettaa jo melko aikaisessa vaiheessa, jos oppilas on motorinen temppuilija)
- rekisterin vaihtaminen diskantissa kesken kappaleen, osien välillä
- balanssi oikean ja vasemman käden välillä; sopivat rekisterit

Musiikin hahmottaminen

- tempon tietoinen vaihtelu
- kappaleen rakenteen ja kokonaismuodon hahmottaminen nuottikirjoituksesta (myös kuuntelua)
- asteikot: duurit ja harmoniset mollit ainakin kahteen etumerkkiin asti. Harmonikassa voi suosia yhtä duuri- ja yhtä molliasteikon sormitusta ja soittaa näin kadensseja enemmänkin kuin kahteen etumerkkiin. Tärkeää on kuunnella duuri ja molliasteikkoja, kadensseja ja kolmisointuja, ja erottaa ne vaivattomasti.
- kromaattinen asteikko oikealla kädellä
- Duurit: kädet yhteen, harmoniset mollit tarvittaessa kädet erikseen.
- primavista -soitto molemmin käsin

Luovat taidot

- vapaa säestys kahdella kädellä; soinnut I-IV-V sekä sointumerkeistä että korvakuulolta
- transponointia vähitellen: säestyssointujen transponointi, pienten melodioiden transponointi samalla sormituksella toiseen sävellajiin 5-rivisen harmonikan rivejä käyttäen.
- improvisointi /säveltäminen

Yhteismusisointi

- tempoon sopeutuminen
- säestys / soolo
- virheiden ohittaminen

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- oma-aloitteisuus harjoittelussa
- harjoittelu eri tempoissa sekä eri artikulaatiolla, legato ja staccato
- toiston tärkeyden ymmärtäminen
- ulkoa ja nuoteista soittaminen; ulkoa opetteleminen tietoisesti

Esittäminen ja ilmaisu

- lavakäyttäytyminen
- omasta edistymisestä ja esiintymisestä nauttiminen
- palautteen vastaanottaminen ja antaminen: arviointi omalta opettajalta ja hänen kollegoiltaan, itsearviointi ja vertaisarviointi
- ryhmätunnit, pajat ym. erilaiset esiintymistilanteet
- konsertteihin ja tapahtumiin osallistuminen myös kuulijana

Ohjelmisto

- erityylisiä kappaleita, jotka vastaavat entisten pt 1 – pt 2 tasoa

Kehon huolto

ks. opintojakso 2

OPINTOJAKSO 4

”Musiikin harrastaminen yksin ja ryhmän jäsenenä”

Instrumentin hallinta

- sormien itsenäisyys
- lisää nopeutta juoksutuksissa ym. kuvioissa
- sujuva vaihtosormitus (3-2) (2-3) jne.
- tarkoituksenmukaiset sormitukset
- luonteva palkeen käyttö

Musiikin hahmottaminen

- duurit ja harmoniset molliasteikot, murtokolmisoinnut ja kadenssit neljään etumerkkiin asti kaksi oktaavia
- vapaa säestys: lisää sointutehoja
- primavista: bassoklaavin sävelten ja sointumerkkien tunnistaminen (Duuri-, Molli-, ja septimisoinnut ja niiden löytäminen harmonikasta)
- rakenteen hahmottaminen
- moniäänisyys

Luovat taidot

- improvisointi ja säveltäminen
- melodian soinnutus sointumerkeillä
- kappaleen opettelu ilman nuotteja
- transponointi

Yhteismusisointi

- koossapitävä voima, vastuu pulssista
- sopeutumiskyky
- soittaminen eri kokoisissa ryhmissä

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- oman harjoittelun suunnittelu
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti solmukohtiin
- kappaleen jakaminen osiin: välitavoitteet harjoittelussa
- mielikuvaharjoittelu
- harjoittelutapojen muuntelu
- omien harjoitteiden kehittäminen ja harjoittelurutiinin löytäminen

Esiintyminen ja ilmaisu

- esiintymistilanteisiin tottuminen ja omien valmistautumistapojen omaksuminen vähitellen
- tunteiden havainnointi ja niiden hyväksyminen
- monipuoliset esiintymistilanteet; onnistumisesta nauttiminen ja myös moka on lahja ja oppimisen paikka

Ohjelmisto

- erityylisiä kappaleita, jotka vastaavat entistä pt 2-3 tasoa
- jos oppilaalla on erityisiä musiikillisia mieltymyksiä, niitä voi painottaa, jotta soittoharrastus pysyy

Kehon huolto

- opetellaan havainnoimaan kehollisia tuntemuksia, tauotetaan harjoittelua ym. (tässä vaiheessa soitin on jo melko painava)
- soittajan säännöllinen liikunta ja hyvä peruskunto.

OPINTOJAKSO 5

”Musisoinnin perustaidot haltuun”

Instrumentin hallinta

- paljetekniikan monipuolisuus: dynamiikka, äänen sytyttäminen ja sammuttaminen palkeella
- paljetremolo
- luontevat palkeen käännöt
- rekisterien monipuolinen ja luonteva käyttö
- sormituksen suunnittelu opettajan ohjauksessa

Musiikin hahmottaminen

- kaikki duuri- ja harmoniset molliasteikot, murtokolmisoinnut ja I-IV-V-I kadenssit
- rinnakkaissävellajien ymmärtäminen
- sävellyksen rakenteen ilmentäminen
- tempon ja pulssin muutokset
- musiikin hengittäminen
- moniäänisyys
- primavista: erityistä huomiota bassoklaavin sujuvaan lukemiseen

Luovat taidot

- improvisointi
- sovittaminen/ säveltäminen
- vapaa säestys nuoteista ja korvakuulolta

Yhteismusisointi

- vastuun ottaminen
- monipuolisissa kokoonpanoissa soittaminen

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- oman harjoittelun suunnittelu ja harjoitustapojen kehittäminen ja variointi
- mielikuvaharjoittelu
- tarkoituksenmukaisten välitavoitteiden löytäminen itsenäisesti / opettajan ohjauksessa
- toistot mielekkäitä; ensisijaisesti kappaleen solmukohdat
- ulkoa ja nuoteista esitys sujuvaa

Esittäminen ja ilmaisu

- monipuoliset esiintymistilaisuudet sekä solistisesti että ryhmässä
- esiintymiseen valmistautuminen sekä itsenäisesti että opettajan ohjauksessa
- esiintymisestä nauttiminen ja omasta edistyksestä iloitseminen
- moka on lahja edelleen

Ohjelmisto

- erityylisiä kappaleita, jotka vastaavat tasoltaan entistä pt 3 tasoa
- oppilaan mieltymykset eri tyyllilajeihin huomioidaan
- melodiabassoon tutustuminen soittamalla, jos ei ole ennen ollut

Kehon huolto

ks. opintojakso 4

OPINTOJAKSO SYVENTÄVÄ

”Itsenäistyvän musikantin hyvä musiikkisuhde”

Instrumentin hallinta

- monipuolinen ja luonteva palkeen käyttö
- luonnollisen soittotavan edelleen kehittäminen
- sormituksen itsenäinen suunnittelu ja valinta
- rekisteröinnin valinta ja sujuva rekisterien käyttö
- akustiikkaan mukautuminen

Musiikin hahmottaminen

- asteikot: duurit, harmoniset ja melodiset (sekä luonnolliset) mollit kaikissa sävellajeissa
- vaihtuvat tahtilajit
- polyrytmiikka
- materiaaliin tutustuminen omaehtoisesti soittamalla
- erilaisten tyylien ymmärtäminen ja sisäistäminen
- harmonikan historiaan tutustuminen
- harmonikan repertoarin laaja tuntemus: oma soitto, konsertit, taltiointien kuuntelu
- melodiabassojärjestelmään tutustuminen soittamalla (viimeistään)

Luovat taidot

- vapaa säestys sekä sointumerkeistä että korvakuulolta
- sointukierron ymmärtäminen
- pianosäestys stemman mukauttaminen eli transkriptio standardibassolle
- helpohkon kappaleen sovittaminen harmonikkayhtyeelle
- transponointi
- improvisointi/ säveltäminen

Yhteismusisointi

- vastuun ottaminen
- itsenäinen ote
- yhteistyökyky
- omatoiminen yhteissoittoharjoittelu ryhmän / stemmakaverien kanssa

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

- ottaa vastuun harjoittelusta
- kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omasta soitosta

- harjoittelun tehokkuuden parantaminen
- harjoittelutapojen variointi
- suurten kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- mielikuvaharjoittelu
- oman harjoittelun suunnittelu
- sujuva esitys sekä ulkoa että nuoteista

Esittäminen ja ilmaisu

- kykenee esiintymään itsenäisesti ja omaehtoisesti
- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- laajan ohjelmistokokonaisuuden hallinta esiintymistilanteessa

Ohjelmisto

- erityylisiä kappaleita runsaasti
- soolokappaleiden taso vastaa vanhaa PT 3-D, jos oppilas on instrumenttisuuntautunut ja hänellä on oma melodiabassoharmonikka
- lopputyön aiheen päättäminen yhdessä opettajan / opettajien kanssa

Kehon huolto

- oman kehon tunteminen ja räsitustilojen ehkäiseminen ja hoitaminen itselle sopivilla tavoilla